

Notat

MILJØMINISTERIET

Miljøstyrelsen

NOTAT til FMPU

Vand
J.nr. 439-00007
Ref. KDL
Den 10. oktober 2006

Vandmiljø og Natur 2005

Den årlige rapport med de samlede resultater fra overvågningsprogrammet, udkommer i år med titlen "Vandmiljø og Natur 2005". Dette års rapport sammenfatter resultaterne fra overvågningsprogrammerne for atmosfærisk deposition, landovervågningsoplande og terrestriske naturtyper. Rapporteringen af vandprogrammerne for punktkilder, grundvand, vandløb, søer og marine kystvande er udsat til 2007. Rapporten om arts-overvågning udkom i juni 2006.

Rapportens konklusioner er sammenfattet på følgende vis:

Tilførsel af forurenende stoffer via atmosfæren

- Den samlede kvælstofdeposition til vand- og landområderne er på basis af overvågningsresultater vurderet til at være faldet med ca. 22% i perioden 1989-2005.
- Depositioner og koncentrationer af ni tungmetaller i 2005 adskiller sig ikke væsentligt fra de seneste år. Over de sidste 17 år er der sket et fald i tungmetalniveauerne på mellem en faktor to og tre, og faldet er størst for bly og cadmium.
- Måling af våddepositionen af miljøfremmede organiske stoffer viser, at depositionen af pesticider ved de to undersøgte stationer generelt var lav.

Landovervågningsoplande

- På landsplan er handelsgødningsforbruget reduceret med 49% i perioden fra 1990 til 2005, mens kvælstofoverskuddet i markbalancen er reduceret med ca. 41%.
- Modelberegninger for landovervågningsoplandene har vist, at kvælstofudvaskningen fra landbrugsarealerne er reduceret med 47% fra 1990 til 2005. Målinger har ligeledes vist at kvælstofkoncentrationerne i rodzonevandet er faldet ca. 32-55%.

Terrestriske naturtyper

- Overvågningen på land var i 2004 koncentreret om de arealer, der er udpeget som habitatområder i henhold til habitatdirektivet. Derudover har en vigtig del af amternes aktivitet i 2004 og 2005 været kortlægning af naturtypernes forekomst og udgangstilstand både i og uden for habitatområderne, med henblik på at fastlægge et repræsentativt stationsnet inden starten af den ekstensive overvågning fra 2006. Ved kortlægningen identificeres og afgrænses arealerne med de enkelte naturtyper, og der indsamles viden om en række strukturelle og artsmæssige forhold.
- De fleste danske terrestriske naturtyper er udviklet i en kombination af de naturgivne forhold og en ekstensiv udnyttelse af arealerne. De overvågede områder har været heder, overdrev og enge. Kun en lille del af naturarealerne, såsom højmoser og klitter, er opstået uafhængig af menneskelige påvirkninger. De vigtigste årsager til ændringer på naturarealerne er ændringer i driften af arealerne, herunder dræning og gødskning, samt tilførsel af kvælstof via luften fra forbrændingsprocesser og fra landbrug. Tilførsel af kvælstof fra luften favoriserer de næringskrævende arter på bekostning af den plantevækst, der er karakteristisk for den næringsfattige naturtype. Ophør af græsning medfører ofte, at områderne gror til med træer og buske.
- Overvågningsresultaterne giver et udgangspunkt for vurdering af tilstanden på naturarealer, der er omfattet af habitatdirektivet.

Politisk/administrative aspekter

På baggrund af den faglige sammenfatning og vedtagne miljømål, har Miljøstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen vurderet følgende:

- Der er ikke tvivl om, at udviklingen for vandmiljøet - set over en årrække – fortsat går i den rigtige retning.
- De tidligere vedtagne handlingsplaner, strategier og aftaler vurderes på sigt at medvirke til et renere vandmiljø.
- Den nødvendige indsats til opfyldelse af målsætningerne efter habitatdirektivet skal fastlægges i de kommende vandplaner og Natura 2000-planer. I 2006/2007 fastlægger EU miljømålene i forhold til vandrammedirektivet, mål, der skal anvendes, når der i 2009 skal udarbejdes Vandplaner. Vandplanerne indeholder målsætninger for alle vandområder og

indsatsplaner for de vandområder, hvor målene ikke er opfyldt, sidstnævnte med henblik på målopfyldelse i 2015. Natura 2000-planerne vil indeholde målsætninger for alle udpegede Natura 2000-områder og indsatsprogrammer for sikring af gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper.

- Vandrammedirektivets krav om regulering af tilførslerne af miljøfarlige stoffer til vandmiljøet er konkretiseret gennem vedtagelsen af liste over prioriterede stoffer på fællesskabsniveau. Der pågår et arbejde med at etablere kvalitetsmål og udarbejde forslag til konkrete forureningsbe-grænsende tiltag over for de prioriterede stoffer. En række stoffer er endvidere udpeget og prioriteret gennem havkonventionerne som problemstoffer i havmiljøet.